

Сучаснікі мае, Сябры ў жыцці і працы, З кім дружбу, хлеб і соль Дзялілі ўсе гады, З кім да крутых вышынь Мы здылі падняцце, — Зірніце, дзень які Сягоння малады!

Паснулі дрэў рады У срэбранай адзежы, Ляціць крышталёны пух З зайнеўшых галін, З усходу вецер дзьме Такі празрысты, свежы — Шудоўнае надвор'е Сёння на зямлі!

Ашаламлівы свет У зорачным суквецці, Стварэнне рук людскіх, Планета чэрыць шляхі! І здзіўлена глядзіць З надзеяй чалавечтва На вёжы і мury Зубчастага Крамяля.

Усе, што ўчора нам Здавалася нязвычайным, Рэальнасцю жывой З лятункаў паўстае. Якое шчасце ведаць, Што ў век камуністычмы Мы робім новы крок, Сучаснікі мае!

Усе, чым мы жывём, Усе, чым мы багаты — Ляс заводскіх труб, Падаў зялёны шум, — Нам Партыя дала, Рабочым і артымам, Яна ўдхнула ў нас Гарачую душу!

Нам Партыя дала І смелы дэяркі розум, І дум высокі ўзлёт, І веліч ясных мэт, І зброю, каб суціць Халодную пагрозу, І славу, каб за мір Змагаўся мірны свет!

Нам Партыя дала Для будучыні крылы, Вакам — арлыны зрок, Рукам — размах работ, Вялікую любоў У сэрцы паслала К Радзіме, што навек З'явілася ўвесь народ!

Нас партыя вядзе У далё, дзе пунсаве Світанне Камунізма Сонечным святлом... Таму сёння светлы лёс І сямлі надзеі, І шчасце на зямлі Мы Партыяй завялі!

Алесь ЗВОНАК.

З'езд будаўнікоў камунізма

У гэтыя дні ўсе нашы позіркы накіраваны да Крамля. Там абіраюцца дэлегаты роднай Камуністычнай партыі на свой нечарговы XXI з'езд.

Выбраннікі партыі — лепшыя сыны народа. Сабраўшыся з усіх канцоў вялікага Саюза, яны ідуць раз абмяркоўваючы і з тымі дапаўненнямі, якія выказваліся на месцах, прымуць грандэёзнае план будаўніцтва на наступнае самігоддзе.

Ва ўсёй нашай неабсяжнай Савецкай краіне не знойдзеш ніводнага дарослага чалавека, хто б не ведаў парадак дня з'езда. Кожны з нас думае і думае аб ім, кожны з нас рыхтуецца да яго. Рабочыя і калгаснікі рыхтуюць з'езд будаўнікоў камунізма свае прапоўняныя падарункі, а мы, пісьменнікі, — новыя творчыя задумкі, новыя творы.

Партыя і народ адзіны. І кожны з'езд нашай Камуністычнай партыі з'яўляецца важнай гістарычнай падзеяй не толькі ў партыйным жыцці, але і ў жыцці ўсяго савецкага народа.

З якім вялікім натхненнем праходзіла паўсямясна абмеркаванне тэзісаў даклада таварыша М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе КПСС аб кантрольных лічбах развіцця нашай народнай гаспадаркі на самігоддзе. Як ніколі, гэтак абмеркаванне набывае ўсеагульны характар. Спадзяванні, мары ўсяго народа і жыццёвыя планы на будучае, якія канкрэтна намятае партыя, зліліся ў адзінае Усеагульнае імкненне. Толькі ў нашай рэспубліцы, па п'яноўных дадзеных, адбылося 40 тысяч сходаў, дзе прысутнічала два мільёны 700 тысяч чалавек. 170 тысяч рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі выступіла на гэтых сходах са сваімі думкамі і прапановамі.

Усё гэта — яркае сведчанне непарушнага адзінства партыі і народа, іх мітанакіраванасці ў барацьбе за перамогу камунізма.

Надаўна Вархуным Саветам Беларускай ССР зацверджаны народна-гаспадарчы план на 1959 год, які з'яўляецца састаўной часткай сямігадовага плана краіны. XXI з'езд КПСС замачуе гэтую праграму беларускага народа ў агульную справе пабудовы камунізма.

Праз контуры кантрольных лічбаў развіцця народнай гаспадаркі краіны прапоўняюць багачы гіганты прамысловасці — Старобінскі калійны камбінат, Полацкі нафтаперапрацоўчы завод і іншыя гіганты індустрыі.

XXI з'езд нашай партыі распачынае работу пры вялікім згуртаванні народа вакол Ленінскага ЦК. У гэтым згуртаванні — аднадушнае будаўніцтва камунізма, якія ўпаўнаважаны крокаць у будучыню пад кіраўніцтвам роднай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Іван ГРАМОВІЧ.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННИКАў БССР

№ 7 (1333) Субота, 24 студзеня 1959 года Цана 40 кап.

Масква сёння. На паўднёвым захадзе сталіцы. 1-я вуліца Будаўнікоў. Фатахроніка ТАСС.

Кнігі нашых прыяцеляў

21 студзеня ў Мінску адкрылася выстаўка чэхаславацкай кнігі, якая да гэтага экспанавалася ў Маскве і прысталася вялікім поспехам у працоўных.

Мнагалюдна было ў гэты вечар у зале Дома афіцэраў. На адкрыццё выстаўкі прыйшлі работнікі паліграфічнай прамысловасці, Міністэрства культуры, прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый, дзеячы навукі і культуры, пісьменнікі, журналісты, студэнты, кнігагандлёвыя і бібліятэчныя работнікі — усё, хто любіць і шануе кнігу, хто прамае актыўны ўдзел у яе стварэнні і распаўсюджванні.

Са словам прывітання выступіў міністр культуры БССР Г. Я. Кісялёў:

— Перш за ўсё дазвольце мне, гаворыць ён, ад імя працоўных Мінска, ад імя інтэлігенцыі шырака вітаць дарогі гасцей з Чэхаславацкай рэспублікі. Адкрыццё выстаўкі — будзіння палітычнай і культурнай падзеі ў жыцці нашай рэспублікі. З кожным годам умацоўваюцца нашы сувязі з краінай народнай дэмакратыі, у тым ліку і з Чэхаславакіяй. Выстаўка чэхаславацкай кнігі — важнае адно з умацавання братняй дружбы паміж Чэхаславакіяй і нашай краінай. Гэтую дружбу мы будзем і далей пашыраць і умацоўваць.

З гэтым выступіў сакратар насоветства Чэхаславацкай рэспублікі ў Маскве Карал Стараж.

Адкрыццё выстаўкі — свята чэшскіх і славацкіх пісьменнікаў, мастакоў, выдаўцоў, усіх стваральнікаў кнігі, усіх нашай культуры. Выстаўка сведчыць аб вялікім значэнні, якое надаецца ў нас кнізе. Выстаўка будзе садзейнічаць умацаванню дружбы савецкага і чэхаславацкага народаў.

Карал Стараж перадае стужку. На шматлікіх стэндах экспануецца больш двух з паловай тысяч кніг 25 чэшскіх і славацкіх выдавецтваў. Кожная кніга прыцягвае ўвагу тонкім і ўмелым мастацкім афармленнем, высокай якасцю паліграфічнага выканання. Адчуваецца, як многа і думаві працуюць над кнігай мастацкі-лістараў і афарміцеляў.

З цікавасцю разглядаюць мічане з любоўю выданыя творы Маркса, Энгельса, Леніна, Готвальда. Наогул трэба сказаць, што раздзел палітычнай літаратуры надзвычай багаты і цікавы.

На здымку: ля аднаго са стэндаў кніжнай выстаўкі. Фота А. Дзіглава.

У Чэхаславакіі імкнуча да таго, каб кніга была прыгожай і таннай. У большасці сваёй вокладкі кніг зроблены са звычайнага каленкура, але супервокладкі, якія набылі тут шырокае распаўсюджванне, надаюць кнізе багаты выгляд. Як правіла, яны прыгожа, з выдумкай афармляюцца. Акрамя таго, супервокладкі выкарыстоўваюцца і для рэкламы.

На выстаўцы ёсць асобны стэнд, на якім экспануецца кнігі, вокладкі якіх зроблены з сінтэтычных матэрыялаў. У Чэхаславакіі ёсць тры фабрыкі, якія вырабляюць для паліграфістаў гэтыя матэрыялы. Перавага вокладак з сінтэтычных матэрыялаў у тым, што яны доўгатрывалыя і танныя.

Увагу многіх аматараў кнігі прыцягваюць стэнды рэстаўрацыі кніг. Перад намі стаяць і залеснены ліст аднаго гістарычнага помніка чэшскай пісьменнасці. І тут жа экспануецца той жа ліст пасля рэстаўрацыі. Уражанне такое, нібы толькі сёння напісаны гэты ліст. У Чэхаславакіі шырока выкарыстоўваюцца розныя рэстаўрацыйныя метады. Добрая рэстаўрацыя наносіць на ілюстрацыі і афармленне кніг кансервацыю наносіць паліаідаў, шылама папярэвага ліцця і г. д.

Вядомая пісьменніца Марыя Майерава да адкрыцця выстаўкі ў Савецкім Саюзе пісала: «Дарогія савецкія сябры! Сёння мы прыносім такі вам скарб, які з'яўляецца культурнай базай кожнага народа. Мы прыносім вам выбраныя ўзоры чэшскай і славацкай кніжнай прадукцыі і просім вас, каб вы ўдзільлі ёй братнюю ўвагу».

Шчыра, дружалюбна сустраці мічане разнастайны і багату выстаўку чэхаславацкай кнігі. Яны ўбачылі тут шмат цікавага, павучальнага і карыснага.

Саме жыццё ўзяло такое пытанне, як будаўніцтва клубу ў брыгады. Мясцовыя партыйныя і камсамоўскія арганізацыі аказваюць калгасам вялікую дапамогу ў гэтай справе. Брыгадныя клубы пабудаваны ўжо ў калгасах «Запавята Ільіча», «За Радзіму», «Скрас». Будаўніцтва клубу ў нас не спыняецца. У 1959 — 1960 гадах новыя прасторныя клубы пабудуюць калгасы «Перамога», «За Радзіму», саўгасі Імя Горкага і інш.

Партыйныя арганізацыі раёна клопацца пра тое, каб нашы ўстановы культуры былі сапраўды асяродкам культуры як па сваёму знешняму выглядзе, так і па змесце работы. Наогул гэтым пытаннем дзвер трэба надаваць значна больш увагі. Дзесяткі тысяч маладых грамадзян нашай краіны

Мастак-афарміцель выстаўкі Мілан Хегарт знаёміць нас з лепшымі работамі мастакоў-лістараў Фукса, Піхага, Сейдла, Броўка. Асабліва цікавыя афармленне дзіцячых кніг — малаўзроставае, яркае, дасупнае. У гэтым не магла заслуга залепаных мастакоў Сваліскага, Забранскага, Трыка. Сярод мастакоў-афарміцеляў шырока вядомы імёны Водака, Склеража, прафесара Музіка.

У Чэхаславакіі імкнуча да таго, каб кніга была прыгожай і таннай. У большасці сваёй вокладкі кніг зроблены са звычайнага каленкура, але супервокладкі, якія набылі тут шырокае распаўсюджванне, надаюць кнізе багаты выгляд. Як правіла, яны прыгожа, з выдумкай афармляюцца. Акрамя таго, супервокладкі выкарыстоўваюцца і для рэкламы.

На выстаўцы ёсць асобны стэнд, на якім экспануецца кнігі, вокладкі якіх зроблены з сінтэтычных матэрыялаў. У Чэхаславакіі ёсць тры фабрыкі, якія вырабляюць для паліграфістаў гэтыя матэрыялы. Перавага вокладак з сінтэтычных матэрыялаў у тым, што яны доўгатрывалыя і танныя.

Увагу многіх аматараў кнігі прыцягваюць стэнды рэстаўрацыі кніг. Перад намі стаяць і залеснены ліст аднаго гістарычнага помніка чэшскай пісьменнасці. І тут жа экспануецца той жа ліст пасля рэстаўрацыі. Уражанне такое, нібы толькі сёння напісаны гэты ліст. У Чэхаславакіі шырока выкарыстоўваюцца розныя рэстаўрацыйныя метады. Добрая рэстаўрацыя наносіць на ілюстрацыі і афармленне кніг кансервацыю наносіць паліаідаў, шылама папярэвага ліцця і г. д.

Увагу многіх аматараў кнігі прыцягваюць стэнды рэстаўрацыі кніг. Перад намі стаяць і залеснены ліст аднаго гістарычнага помніка чэшскай пісьменнасці. І тут жа экспануецца той жа ліст пасля рэстаўрацыі. Уражанне такое, нібы толькі сёння напісаны гэты ліст. У Чэхаславакіі шырока выкарыстоўваюцца розныя рэстаўрацыйныя метады. Добрая рэстаўрацыя наносіць на ілюстрацыі і афармленне кніг кансервацыю наносіць паліаідаў, шылама папярэвага ліцця і г. д.

Саме жыццё ўзяло такое пытанне, як будаўніцтва клубу ў брыгады. Мясцовыя партыйныя і камсамоўскія арганізацыі аказваюць калгасам вялікую дапамогу ў гэтай справе. Брыгадныя клубы пабудаваны ўжо ў калгасах «Запавята Ільіча», «За Радзіму», «Скрас». Будаўніцтва клубу ў нас не спыняецца. У 1959 — 1960 гадах новыя прасторныя клубы пабудуюць калгасы «Перамога», «За Радзіму», саўгасі Імя Горкага і інш.

Партыйныя арганізацыі раёна клопацца пра тое, каб нашы ўстановы культуры былі сапраўды асяродкам культуры як па сваёму знешняму выглядзе, так і па змесце работы. Наогул гэтым пытаннем дзвер трэба надаваць значна больш увагі. Дзесяткі тысяч маладых грамадзян нашай краіны

Мастак-афарміцель выстаўкі Мілан Хегарт знаёміць нас з лепшымі работамі мастакоў-лістараў Фукса, Піхага, Сейдла, Броўка. Асабліва цікавыя афармленне дзіцячых кніг — малаўзроставае, яркае, дасупнае. У гэтым не магла заслуга залепаных мастакоў Сваліскага, Забранскага, Трыка. Сярод мастакоў-афарміцеляў шырока вядомы імёны Водака, Склеража, прафесара Музіка.

На здымку: (злева направа) інжынер Мінскай картаграфічнай фабрыкі Т. Кундо, дырэктар друкарні Імя Сталіна У. Вержболоў, загадчык сектара партызанскага руху Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР В. Раманоўскі і дырэктар Дзяржаўна-выдавчэства Славакіі С. Фаліян, аўтар выданага ў Чэхаславакіі кнігі «Славакі ў партызанскіх баях» у Савецкім Саюзе.

Фота А. Дзіглава.

Другі том «Гісторыі БССР»

Выйшаў з друку другі том «Гісторыі БССР», падрыхтаваны Інстытутам гісторыі Акадэміі навук БССР. Ён ахапляе перыяд, пачынаючы з Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі да 1958 года.

Новая работа з'яўляецца першым вопытам стварэння марксісцкага курсу гісторыі рэспублікі, які ў сур'ёзна выглядзе паказвае гістарычнае мінулае беларускага народа. Метадалагічнай асновай для яго напісання з'явіліся працы Ул. І. Леніна, а таксама раэніні і пастароны пленуму, канферэнцыі і з'ездаў Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і Камуністычнай партыі Беларусі. Багаты фактычны матэрыял падрыхтаваны ў партыйных і дзяржаўных архівах краіны і Беларусі, перыядычнага друку і літаратуры.

Том складаецца з дванаццаці раздзелаў, якія паслядоўна выкладаюць матэрыялы па гісторыі рэспублікі розных перыядаў, развіццё народнай гаспадаркі і сацыялістычнай культуры. У далатку змешчаны палітыка-адміністрацыйная карта, карты фарміравання тэрыторыі БССР, партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, вывазленыя тэрыторыі Савецкай Арміі і хра налагічная табліца.

(БЕЛТА).

Па шляху росту

А. КАРГІН, сакратар Гомельскага райкома партыі.

Праз тры дні ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве пачае сваю работу XXI з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Вялікім палітычным і працоўным уздымам сустракаюць народы нашай краіны з'езд КПСС. З вялікім гонарам і радасцю ўспыналі савецкія людзі тэзісы даклада таварыша М. С. Хрушчова аб кантрольных лічбах развіцця народнай гаспадаркі СССР. Не знойдзеш дзіпер такога кутка на зямлі, такой сямлі і дома, дзе б не гаварылі, не вывучалі кантрольныя лічбы самігодкі.

XXI з'езд Кампартыі падвадзіць вынікі вялікай стваральнай працы народа, якая накіравана на далейшае ўмацаванне нашай Радзімы, на тое, каб яшчэ лепш жылі савецкія людзі, каб найбольш поўна маглі яны карыстацца ўсімі здабыткамі культуры, навукі, літаратуры і мастацтва. Калі прыгадаеш, што зроблена ў гэтым напрамку ў нашай рэспубліцы, у кожным раёне, дык выйдзеш напрушваецца сам: партыя, нібы родная маці, клопацца, каб усе савецкія людзі былі ідэйна загартаваныя, адукаваныя эмагары за перамогу камунізма.

У нашым раёне, напрыклад, сетка культасветустановаў за апошнія дзесяць год набыла такое развіццё, што амаль ва ўсіх буйных і сярэдніх населеных пунктах створаны асяродкі культуры. У раёне працуюць 26 клубных устаноў і 11 сельскіх бібліятэк.

У выніку прынятых партыяй і ўрадам мер па крутому ўздыму сельскай гаспадаркі былі створаны ўмовы для таго, каб разгарнуць будаўніцтва устаноў культуры. Партыйныя арганізацыі нашага раёна гэтым пытаннем надавалі асабліва вялікую ўвагу. У першую чаргу будаваліся клубы там, дзе культасветустановы знаходзіліся ў прыватных памешканнях. За апошнія пяць год у нашым раёне пабудавана 14 клубаў. Добраўпарадкаваныя клубы ўзведзены ў вёсках Лапаціна, Прыбар, Бабовічы, Клімаўка, Новая Дзялявічы, Яроміна і інш.

Ціпер у нас усе установы культуры маюць свае ўласныя памяшканні. Само жыццё ўзяло такое пытанне, як будаўніцтва клубу ў брыгады. Мясцовыя партыйныя і камсамоўскія арганізацыі аказваюць калгасам вялікую дапамогу ў гэтай справе. Брыгадныя клубы пабудаваны ўжо ў калгасах «Запавята Ільіча», «За Радзіму», «Скрас». Будаўніцтва клубу ў нас не спыняецца. У 1959 — 1960 гадах новыя прасторныя клубы пабудуюць калгасы «Перамога», «За Радзіму», саўгасі Імя Горкага і інш.

Партыйныя арганізацыі раёна клопацца пра тое, каб нашы ўстановы культуры былі сапраўды асяродкам культуры як па сваёму знешняму выглядзе, так і па змесце работы. Наогул гэтым пытаннем дзвер трэба надаваць значна больш увагі. Дзесяткі тысяч маладых грамадзян нашай краіны

хочуць жыць, вучыцца і працаваць па-камуністычнаму. Задачы выхавання камуністычнай свядомасці ў савецкіх людзей ставяць новыя патрабаванні да нашых устаноў культуры і іх работнікаў. Сёння працаваць так, як мы працавалі ўчора, нельга.

Саме галоўнае, што дасягнуць гэтага не так ужо цяжка. Калі любіць даручаную справу і працаваць, як жабуць, з аганьком, то і вынікі будуць добрыя. У гэтым нас пераконвае самааддана праца камуніста Сямёна Селюкова — загадчыка Касцюкоўскай сельскай бібліятэкі. Аб рабоце бібліятэкі маркуюць перш за ўсё па колькасці актыўных чытачоў. Дык вось у гэтай бібліятэцы, якая абслугоўвае брыгаду калгаса Імя Сталіна, вышш тысяч чытачоў! Няма ніводнага двара ў вёсцы Касцюкоўка і пасёлка, дзе б не было чытача бібліятэкі. Для зручнасці ў пасёлках Сталінец, Клімаўск працуюць пункты выдачы кніг. А індывідуальныя гутаркі з кожным калгаснікам, абходы двароў, канферэнцыі па абмеркаванні кніг, вітрыны навінак, — усё гэта спрыяла таму, што тут кожны чытач за год прачытаў не менш дзесяці кніг.

На вялікі жаль, мы яшчэ не змаглі арганізаваць справу так, каб усе нашы работнікі культуры працавалі, як камуніст Сямён Селюкоў. Але партыйная арганізацыя раёна будзе змагацца за гэта.

Прымаюцца дзеянні захады, каб нашы установы культуры мелі належнае абсталяванне. У 16 клубах раёна ў глядзельных залах ёсць креслы, усе клубы маюць балі. Да 40-годдзя БССР Уржыці, Заліпскі, Прыбарскі, Сіўрукоўскі, Бабовічскі сельскія клубы былі абсталяваны так, што імі дзіпер могуць пазайздросціць многія гарадскія клубы.

Мы многа гаворым аб нагляднай агітацыі. Вядома, што яна павінна быць прыгожай, яркай, павінна адлюстроўваць поспехі свайго калгаса, раёна, вобласці і рэспублікі, усёй нашай краіны, павінна заклікаць працоўных працаваць па-камуністычнаму. Але ў гэтай справе ў нас ёсць яшчэ многа саматужніцтва і прымітыўнасці. Кожны загадчык клуба робіць наглядную агітацыю на сваім густу і як умее. Але, як часта бывае, калі добры арганізатар масавых мерапрыемстваў зусім бездапаможны ў мастацкіх справах. І тады пазяўляюцца культаветустановы непрыгожыя, неахайна напісаныя і намаляваныя лозунгі і плакаты, насенназеты, розныя вітрыны і г. д. Сваім выглядам яны не прыцягваюць увагу неадвальнікаў клуба, а надароў, выклікаюць у іх жаданне быць далей ад падобнай нагляднай агітацыі.

Нам варты сур'ёзна падумаць над гэтым пытаннем. Трэба, каб беларускія мастакі і рэспубліканскія выдавецтвы канкрэтна дапамаглі ўстановам культуры. Чаму яны ў нас сваіх плакатаў, якіх б прапагандавалі поспехі беларускага народа на ўсіх франтах камуністычнага будаўніцтва? Наш пласціны абавязак — шырока прапагандаваць дзіпер сямігадова план развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі, раёна, калгаса і ўсёй нашай краіны. Дык дайце нам, таварышы мастакі і выдавецкія работнікі, такія плакаты — яркія, даходлівыя, малаўзростава. Прышліце ў наш клуб партрэт лепшай дзяркі ці свінаркі. Мы скажам вам за гэта вялікае дзякуй.

Наогул, трэба сказаць, што беларускі мастакі вельмі далёка ад патрэб калгаснай вёскі і часам яшчэ не ўсведамляюць ты карысных змен, якія адбыліся ў ёй пасля пераасцяжкі Пленума ЦК КПСС. Варта на пасяджэннях Саюза мастакоў і ў яго абласных аддзяленнях ставіць на парадак дня і абмяркоўваць пытанні мастацкага афармлення сельскіх устаноў культуры. Новому калгаснаму клубу патрэбна і добрая кар-

ціна, і скульптурны партрэт, і малюнічыя плакаты, і пейзаж і г. д. І многія, многія нашы калгасы ўжо сёння са здавальненнем набываюць творы мастацтва, але іх няма.

Нам здаецца, што выхаванне мастацкага густу ў савецкіх людзей — прадмет клопату не толькі партыйных арганізацый, а і такіх творчых арганізацый, як саюзы мастакоў, кампазітараў і пісьменнікаў, тэатральнага таварыства рэспублікі.

Добрую ініцыятыву праявілі мастакоўныя мастакі, якія абавязаліся сістэматычна наладжваць перасоўныя выстаўкі сваёй работ у калгасах і саўгасах, часцей сустракацца з сельскімі працаўнікамі. Калі ж мы дачакаемся, каб і беларускія мастакі паследавалі іх высакароднаму прыкладу?

Кіно стала неад'емнай часткай культурнага жыцця людзей нашага раёна. У выніку вялікай работы, якую мы правялі за апошнія гады, значна палепшылася кінаабслугоўванне сельскіх працаўнікаў. Калі раней у раёне працавала 12 кінаперасоў, дык цяпер іх — 30, у тым ліку 22 стацыянарны.

Стандыянаваны кінастелі спрыяла таму, што наможа павялічылася ў нас колькасць глядачоў. Прыбавіцца некалькі лічбаў. У 1953 годзе кінасеансы наведвала 200 тысяч чалавек. У 1958 годзе гэта лічба павялічылася ў тры разы. Кінастелі нашага раёна дае за год мільён рублёў валавога збору. Кожны глядач у мінулым годзе пабыў у кіно 14 разоў.

У тэзісах даклада таварыша М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе КПСС гаворыцца пра тое, каб да 1965 года мець стацыянарныя кінастаноўкі ў кожным калгасе. Гэтая задача ў нашым раёне будзе выканана ўжо ў гэтым годзе.

Мы дасягнулі п'яных поспехаў у вырашэнні задачы — дзесяці кнігу да кожнага калгаснага двара. 12 тысяч рабочых, калгаснікаў, служачых, хатніх гаспадынь з'яўляюцца чытацтва нашых бібліятэк. За мінулы год яны прачыталі 145 тысяч кніг, г. зн. у сярэднім выходзіць, што кожны чытач прачытаў за год 12 кніг. Работнікі бібліятэк сумесна з актывам сур'ёзна ўвагу надавалі прапагандае літаратуры. У 1958 годзе бібліятэкі раёна правялі больш 50 канферэнцый чытачоў, 71 літаратурны вечар, вялікую колькасць аглядаў літаратуры і калекцыйных чытак. Кожная бібліятэка мае кніжныя вітрыны, вышывае рэкламныя спісы літаратуры. У невялікіх населеных пунктах працуе 54 бібліятэкі-перасоўкі.

Падвышай важна ўвагу палепшыць змест лекцыі. Можна па колькасці мы чытаем іх і не так ужо мала. І таматка лекцыі даволі прачытанна. Але якасць многіх прачытаных лекцыяў павінна быць значна лепшай.

Сістэматычна выступаюць з лекцыямі і дакладамі сярод калгаснікаў пашатнагны лектары, дакладчыкі райкома партыі: дырэктары школ Т. Мельніцаў, Зубараў, Якаўцаў, Тулуцаў, настаўнікі Т. Коласаў, Падліпскі і рад іншых. Вядома, мы павінны пашыраць кола нашых лектараў. У нас ёсць многа сельскай інтэлігенцыі, якая здольна выступаць з цікавымі і змястоўнымі лекцыямі.

Шырокі размах у раёне атрымала мастацкая самадзейнасць. У нас ёсць 27 харавых, 15 харацыйных, 17 танцавальных і іншых гурткоў, чатыры духавыя аркестры. За апошні год, дасягнуўшы ў выкананні майстэрства, харавыя калектывы калгаса Імя Чапаева названы калейай. Калектывы самадзейнасці часта выступаюць перад калгаснікамі. У мінулым годзе яны правялі каля 250 канцэртаў. 14 агітамтэатры брыгад раёна рэгулярна абслугоўваюць калгасы і саўгасы раёна ў перыяд правядзення гаспадарчых і палітычных кампан

КАМУНІСТЫ—СЯВРЫ

Блуд калгаса «XVIII парт'езд» стаіць на ўзгорку. Ён відаць з шапі, што пралягла праз палеткі сельгасарцель. Калі ехаць па шашы далей, кіламетраў праз пяцьдзесят — Орша. Да райцэнтра Талачына бліжэй. За ўзгоркам сіняй стужкай цягнуцца лясы і лясны. Славуцкія машыны... Па гэтай зямлі калісьці праходзіў стары Смаленскі шлях. Па ім кроцілі гранадыеры куцузавскіх палкоў. Пятнаццаць год назад перагон Талачына—Орша быў адным з самых небяспечных для гітлераўскіх акупантаў. Нездарма ж людзі гаварылі, што на Талачыншчыне што ні хата—то партызанскі атрад...

Буды быў закрыты. І дзятчына, што праходзіла паблізу, прыпынілася. — Вы хацелі бачыць Адама Падалінскага?.. Ён апрацоўвае матэрыялы перапісу. Наш настрой адразу змяніўся, бо

Я. ЗАЛЕУСКИ, сакратар партыянай арганізацыі:

— Добры адпачынак працаўнікоў гэска—справа не аднаго загадчыка клуба. Гэта ў першую чаргу разуменне ўсе нашы камуністы. Яны як мага дапамагаюць Падалінскаму ў наладжванні вечароў адпачынку, арганізуюць работы гурткоў мастацкай самадзейнасці, лекцыйнай прапагандзе.

адчулі, што прыехалі наўдала: загадчык клуба заняты і, самае галоўнае, невядома дзе ён. Нам разубялілася заўважыць дзятчыну. — Па пытаннях культурна-адукацыйнай работы можна пагутарыць з сакратаром партарганізацыі Яўгенам Залеўскім. Вы не ведаеце яго?.. Або з кім-небудзь з камуністаў... Праз некаторы час прыйшоў Адам Падалінскі, чалавек сярэдняга росту, з вельмі простым тварам. Ён восьмы год працуе ў клубе і, відаць, культурна-асветную работу ведае добра. Есць у клубе выстаўкі, мантэжы, даволі значная біблі-

І. БАРАДАУКА, бригадзір трактарнай бригады:

— Клуб у нас хоць і невялікі, але адпачыць ёсць дзе. Сваё самадзейнасць—гэта добра. Але вельмі професійныя артысты да нас не прыязджаюць. А шкада! Яны б многае тут узялі для стварэння вобразна-будаўнічых спектакляў. — Прыяждз два дні назад, — гаворыць Падалінскі, паказваючы на пакуні кіг. — На тры тысячы рублёў. Наведвальніку ў нас многа. Толькі на хатнім аб'ёмнае каля 200 калгаснікаў. — А як справы з самадзейнасцю? — Працуюць гурткі. У нас без самадзейнасці немагчыма... Нас зацікавіў адказ культурна-адукацыйнага. Навошта граць таіць. Есць іх у нас каля дзесяці, дзе самадзейнасць не ў нашане, хаця і клубы там нядрэнныя, і людзі не горшыя, чым на Талачыншчыне. Адам Падалінскі паведаміў скупыя факты. Калгас «XVIII парт'езд» невялікі. Ворнай зямлі тут каля тысячы гектараў. Славіцца сельгасарцель майстрамі-льнявадамі. Слава готая заслужаная. Спалены дашчэнту ў гады Вялікай Айчыннай вайны, цяпер калгас не толькі адрадыўся,

К. РАШЭТНИКАВА, сакратар камсамольскай арганізацыі:

— У самадзейнасці ўдзельнічае звыш 30 чалавек. Есць здымныя салісты, тансёры, чыталыні. Усе гэта ў асноўным моладзь, камсамольцы. Нам патрэбны добрыя мастацкі кіравнікі. Складземся, што камуністы і праўдзеныя калгасны дапамогуць у гэтым.

але стаў мільянерам. Гэты год хоць і не паказаліся, але хлебавы атрымалі ўраджай збожжавых па 17 цэнтнераў з гектара, льнясемя—па 7,5, льнявалакіна—7,4, бульбы—160. Надой малака на сто га ў год дзяду ў скляў 320 цэнтнераў. У калгасе сем аўтамабіляў, пяць трактараў, свая электрастанцыя, млын. Есць радыё. На тэрыторыі калгаса працуюць школа-сямігодка, медыцынскі пункт, гаспадарчы магазін, паштовае аддзяленне. Лепшыя калгаснікі за выдатныя поспехі ў атрыманні высокіх ураджаў узнагароджаны ардамі і медалімі Саюзака Саюза. Двое з іх—звенявая на Ільну Валіянці Кароткая і бригадзір трактарнай бригады Іван Барадаўка.

Удасноены звання Героя Сацыялістычнай Працы... — Бачыце, — гаворыць Падалінскі, — самадзейнасць нам неабходна. Без яе сума вечамай. — Так, — адгадвае мя. — Вам, відаць, дапамагае моладзь? — Моладзь і, у асноўным, камуністы калгаса... Не здзіўляйцеся. Хоць работы ў іх хапае, але знаходзіць час і на гэта. Спраўдз так. Камуніст Іваненкі Ракаў—калгаснік, працуе ў сельгасарцель электрамэнтэрам. Гаспадарка ў яго не маленькая: у кожным доме электрыфікацыя, а калі яшчэ будыць гаспадарчы будыны, дык, здаецца, сутка мала, каб усё дагледзець. Чалавеку яшчэ треба і адпачыць, і сваім ўласнымі справамі заняцца, і ў кіно схадыць, якое дэманстрацыя рэгулярна ў калгасным клубе. А Іваненкі Ракаў знаходзіць час удзельнічаць і ў мастацкай самадзейнасці. Ён — чыталыні. І не адзін раз гучалі са сцены вершы беларускіх і рускіх паэтаў у выкананні Ракава. Чытае ён добра, з натхненнем.

Іваненкі Ракаў знаходзіць час удзельнічаць і ў мастацкай самадзейнасці. Ён — чыталыні. І не адзін раз гучалі са сцены вершы беларускіх і рускіх паэтаў у выкананні Ракава. Чытае ён добра, з натхненнем.

Іваненкі Ракаў знаходзіць час удзельнічаць і ў мастацкай самадзейнасці. Ён — чыталыні. І не адзін раз гучалі са сцены вершы беларускіх і рускіх паэтаў у выкананні Ракава. Чытае ён добра, з натхненнем.

Або возьмем другога камуніста — Іду Навумаву, агранома калгаса. Яна прызнаецца шчыра, што асаблівых здольнасцей для ўдзелу ў гуртках мастацкай самадзейнасці не мае. Але ж ці толькі треба быць акцёрам або спеваком? У планах работ Адама Падалінскага значацца і іншыя формы культурна-асветнай работы, як, напрыклад, гурткі, лекцыі, даклады на палітычныя і агульнаграмадскія тэмы. Літа-

Навумава правяла ў трох бригадах калгаса гурткі аб выніках снежаньскага Пленума ЦК КПСС. Гэта было дзіва. А раней—чыкаў гуртара на агранамічныя тэмы.

Вось траці камуніст, бригадзір трактарнай бригады Герой Сацыялістычнай Працы Іван Барадаўка. Ён—часты наведвальнік клуба. І прыходзіць сюды не толькі прагледзець кінафільм ці паслухаць канцэрт мастацкай самадзейнасці. Больш за ўсё яго цікавіць работа бібліятэкі. Апошні час ён карыстаецца ў асноўным, тэхнічнай літаратурай. Гэта брашуры па абмену вопытам механізатараў, розныя даведнікі. Між іншым, намала кіг па эксплуатацыі сельгасгаспадарчай тэхнікі Падалінскі набыў у прапаноўвае Барадаўкі. Цяпер гэтымі кігамі карыстаюцца амаль што ўсе механізатары.

— Вось бачыш, Адам, як патрэбны кігі... гаварыў Барадаўка загадчыку клуба.

В. КАРОТКАЯ, звенявая:

— На будынічную пляцоўку новага клуба завезены ўсе будынічныя матэрыялы: цэгла, лес, цемент. Гэта будзе прыгожы будынак. У ім рэзультатна глядзельная зала на 300 месца, бібліятэка, пакой для гурткоў работ. Узводзіць будынак пачынае вясной.

Няма патрэбы пералічаць, што робіць кожны камуніст калгаснай партыянай арганізацыі дзеля таго, каб работа культурна-асветна была лепшай. Ды гэта і немагчыма: у калгасе 30 членаў КПСС. Скажам толькі, кожны што-небудзь ды робіць. А іншы раз за каштоўную работу загадчык клуба не менш уладчыку, чым за прададзены гуртара ці за ўдзел у канцэрце самадзейных артыстаў.

На здымку: камуністы (злева направа) Л. Навумава, І. Барадаўка, В. Хведаронік і загадчык клуба А. Падалінскі абмяркоўваюць план работ клуба.

Але факт застаецца фактам: камуністы калгаса — першыя сябры загадчыка клуба. Толькі гэтым можна растлумачыць, што за мінулы год пытанні культурна-асветнай работы абмяркоўваліся камуністамі сельгасарцель. Бывала і так, што складзе Падалінскі план работы і зойдзе да сакратара партарганізацыі:

— Яны, таварыш Залеўскі... Можна будзе заўвагі якія? — План добры, — адказаў аднойчы Залеўскі. — Можна што падкажа старшыня калгаса. Зайдзі да яго. Ён хацеў дабрыць. Старшыня калгаса, камуніст Віктар Іосіфавіч Хведаронік, чалавек павяжана ўсімі за гаспадарліваці і працавітасць, сказаў:

— І я згодзен. Але ці не заўважаш, браце, што цесна ў нашым клубе? — Што ж рабіць,—паціснуў плячыма Падалінскі.

— Што рабіць? Будаванне будзем. Я раўся з камуністамі. Параміра і з калгаснікамі. Я ўпаўнены—яны падтрымаюць...

Такая размова была ўлетку мінулага года. Прытым яна не засталася толькі размовай. На прапанову камуністаў пытанне аб будынічнасці новага, паляганага клуба было вынесена на агульны сход. Вышарылі: будаваць клуб. Вызначылі і срокі. Пра тое, што ўжо зроблена, нам павіна была расказаць дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Герой Сацыялістычнай Працы Валіянт Кароткая. Яна — таксама актывіст клуба і часта выступае за гурткі, і ў якіх расказвае пра свой вопыт вырошчвання ільну. Але размова з Кароткай амаль што не адбылася: яна—схілялася ў Талачына на пасяджанне бюро райкома партыі. Твар жанчыны быў ухваляванай і ўзрадаванай.

— Рабіце даклад на бюро? — спыталася мя.

— Не. Сёння прымаюць мяне ў Камуністычную партыю...

Што і кажаць, дадзё ў жыцці не звычайна. А калі дадзё ішч і тое, што адбылася яна за пяць дзён да пачатку работ гістарычнага ХХІ з'езду Камуністычнай партыі, дык становіцца зразумелым хваляванне простага савецкага чалавека, які ўсе свае сілы і веда аддае дзеля таго, каб хараша жылося ў нашай краіне, каб весела жилось.

У. ПАУЛАТ.

У бібліятэцы А. Падалінскі выдзё мастацкую літаратуру калгаснікам. Фота У. Крука.

На сцэне Крамлёўскага тэатра

У сувязі з юбілеем нашай рэспублікі ўядуць творчыя калектывы—Беларускі акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы і Беларускі дзяржаўны народны хор, а таксама лепшыя салісты-выканаўцы ўдасціліся высокай чэці выступіць у Маскве — на сцэне Крамлёўскага тэатра. Вось што расказаў нашаму карэспандэнту аб гэтай творчай справе адзін з беларускіх артыстаў тэатра І. Парватуа.

Акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы называюць тэатрам і дзюма новымі творамі нацыянальнай драматургіі — спектаклямі «Дні нашага нараджэння» І. Мележа і «Людзі і дзёны» К. Крапіва. Гэтыя артыянальныя работы кулапаўнаў атрымалі высокую ацэнку ў грамадскасці сталіцы нашай Радзімы.

У Цэнтральным лекторыі Усесаюзнага Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў быў арганізаваны вялікі веча-канцэрт, прысвечаны росквіту і дасягненням сацыялістычнай культуры беларускага народа. З дакладам выступіў міністр культуры БССР Г. Кісялёў, якому прысутныя задалі на вечары многа пытанняў.

Пасля ўрачыстай часткі адбыўся канцэрт. У ім прынялі ўдзел калектывы Беларускага народнага хору (І. Цітовіч) і салісты Т. Шымко, Д. Зубрык, А. Аграсцеіч, С. Драніч, А. Карызіна і канцэртмайстар Я. Марозава. У той жа вечар быў паказаны новы фільм беларускай кінастудыі «Гадвінкі спыніўся а поўначы».

Далей Я. Парватуа сказаў, што апошні гэтыга Беларускага народнага хору і мастыры мастацтва рэспублікі далі тры канцэрты на сцэне Крамлёўскага тэатра. Шырокую музычную праграму, якая складалася з твораў беларускіх кампазітараў, народных песень і танцаў, пелі прымаклі гледачы. Асабліва вялікае ўражанне пакінулі такія творы, як «Прывітаная Масква» П. Шындлюскага, «Лясная песня» У. Алушківа, «Раніца» А. Туранкова, «Помні, дружа любімы» Ю. Семіякі, жартоўныя народныя песні «Бульба», «У нашым сьле свядзьба бязе», «А Беларуска маладзёжны тэатр» (пастанова Акудзіна) на жаданню публікі выконваўся двойчы.

Выступленні прадстаўнікоў Беларускага мастацтва перад масквічамі сваясабліва праверка і творчыя сілы і дэманстрацыя нацыянальнай школы выканаўчага майстэрства.

Ля вялікіх шчытоў «Мінгарэклама», што на вуліцы Кірава ў Мінску, спыніўся немаляды чалавек. Не спынаючыся, ён надыў акулеры і пільна пачаў разглядаць рознакаляровыя плакаты. Сярод тэатральных і спартыўных афіш асабліва вылучаліся плакаты аб падпісцы на газеты і часопісы.

Чалавек у акуларах штосьці запісаў у сваім бланкіне і, надышоўшы да нас, прагаворыў: — Выбар часопісаў і газет вялікі! Так, выбар у чытача-падпісчыка сапраўды вялікі. — Чым больш будзе выданняў, чым большымі будуць іх тыражы, тым лепш павіны працаваць работнікі сувязі і Саюздруку. Яны абавязаны зрабіць усё неабходнае, каб савецкія людзі мелі магчымасць выспісаць і спосадава чытаць нашы шматлікія выданні.

Пра некаторых з лепшых распаўсюджвальнікаў друку мы і расказам. Добра пастаўлена растлумачальная работа і заўсёды арганізавана праводзіцца падпіска на перыядычны друк на Мінскім тоўскаўскім камбінате. Пытанні падпіскі на газеты і часопісы тут паставілі на перапляне партыйнае бюро. На камбінат створаны і працуюць актыўныя распаўсюджвальнікі друку, у якіх уваходзяць 35 камуністаў, камсамольцаў спецыялістаў прадпрыемства. Гэта ў асноўным людзі, якія працуюць у цэхх, неспарэдна звязаныя з тэхнікай, прадзільшчыкамі, яны вядуць і ведаюць іх запатрабаваны. Аджаным за распаўсюджванне друку зацверджаны член партыйнага бюро, загадчыка тэхкай вытворчасці камбіната Валіянт Ільвіна.

Пяць год назад партыйная арганізацыя даручыла зменнаму майстру, камуністу Еўдакі Ілавіч працаваць грамадскім упаўнаважаным па падпісцы ў калектыве тэхкага цэха. — Быў час, — гаворыць яна, — калі не ўсе рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі выспісалі газеты і часопісы. Я гуртара з кожным асобна, абіраў у абедзены перапынак рабочых, каб разам пачытаць цікавыя артыкулы з газет, часопісаў. І вынікі аказаліся нядрэннымі: пер кожны член нашага калектыва ахвотна падпісваўся на тыя ці іншыя выданні. Прычым, падпіску мы праводзім, як правіла, доўгаўтэрмінова, на паўгода і на год.

У сваёй рабоце Е. Ілавіч абірае на актыўныя ў сваіх памочнікаў Р. Рабінава, В. Галака, І. Волкава, якія праводзяць растлумачальную работу ў цэху, дапамагаюць ёй у падпісцы. Тут кожны работнік цэха падпісаўся на газеты і часопісы на 1959 год.

Арганізавана праведзена падпіска на газеты і часопісы сярод рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых Мінскай абутовай фабрыкі імя Калініна.

У канцы верасня мінулага года Мінскі гарадскі аддзел Саюздруку сумесна з партыйнай і камсамольскай арганізацыямі правёў нараду грамадскіх распаўсюджвальнікаў друку з двох абутоваў фабрык сталіцы — імя Калініна і імя Тальмана. На нарадзе былі прыняты абавязавальныя рашэнні па падпісцы на газеты і часопісы на 1959 год кожнага рабочага, інжынера, тэхніка, служачага прадпрыемства. Было вырашана ўзмацніць растлумачальную работу сярод рабочых і служачых прадпрыемстваў, каб не толькі замяцаць узровень падпіскі 1958 года, але і перавысіць яго не менш чым на 20 працэнтаў.

На фабрыцы імя Калініна гэтым абавязавальным выкананы. Тут добра папараўналі грамадскіх распаўсюджвальнікаў ў цэхх і зменах прадпрыемства. У шостым цэху чатыры гады праводзіць падпіску камуніст Любоў Шыманская. За гэты час яна добра вывучыла і ведае, што чытае кожны рабочы. Яна пагутарыла з кожным работнікам цэха, пазнаёміла іх з каталогамі газет і часопісаў.

Адказны за правядзенне падпіскі на фабрыцы член партыі М. Екельчык сістэматычна праводзіць інструктаж актывістаў па распаўсюджванні друку, накіроўвае рабочых кожнага з іх, заўсёды сочыць за падпіскай у кожным цэху.

На Віцебскай палюшня-трыкатажнай фабрыцы «КІМ» актывізм распаўсюджвання друку з'яўляецца памочнікам майстра У. Карлаў. З дамогай партыйнай арганізацыі ў

посля ўголас заспяваў песенку. Прайшла добрая гадзіна. Адаць не вытрымаў, вылез з-пад саломы, развязаў віроку, узяў пад паху і хацеў ісьці. — Можна закурыць? — прапанаваў Раманеціч. — А ёсць? — бышам у даўно знаёмага запяту дзядзька.

— Калі ласка, папрасіць вам. — От дзядука. А то я, ты курь, у мяне, брат, спіжы... Адуць сам будзеш? — Са Старобіна. — Значыш, я п'януся? Будзеш пратакол пісаць? — А як ты лічыш — варта цібе караць? Адаць крху пастаў, падумаў і адказаў: — Як, братачка, сказаць. З якога боку падзісьці да справы... Ты, на Ільну, у вёску ідзеш? — запяту ў Раманеціка. — Там пайшлі — ядзі ў праўдзены Залева, скажы, званы.

— Пайшлі, — агадзіць сакратар. — З якога боку падзісьці... Мне здаецца, што да злодзя дарага адна: за каўнер яго і на суд грамадскасці. Ты ж крадзеш не сваё? — Сваё не крадзеш, а біруш, — заўважыў Адаць. — Вось, вось, — пацвердзіў Раманеціч. — А ты крадзеш ад усіх пакрысе. Думаю, што вы самі арузумееце, што браць грамадскае — злачыства. Дарчы, як нас знаць? — Калі так шкава, скажы — Адаць. Адаць? — крху са злосцю сказаў дзядзька, — Запішыцеся.

— І я так затоміў, — засмяяўся Раманеціч. — Раніца Адаць выклікаў і праўдзены, «Скажы-такі, нягоднік», — думай Саковіч, і думай камяльня калгаса. «Не вытрымаў. Зараз палічыць з мяне праідаць». — А калі зайшоў Адаць у канцелярыю, бухгалтар працягнуў яго распаўсюджванне на шпіць пузоў саломы і растлумачыў: — Учора да вас у хату заходзіў

сакратар райкома, даведаўся, што вам вельмі патрэбна салом. Скажы, каб мы выспісалі вам. Вось квіток, ідзіце атрымаць іх. — Вось гэта чалавек, — не вытрымаў Адаць. — Дзядука гэта было, але Саковіч не забываў таго выпадку. Не забываў аб гэтым і Раманеціч. — Справадзілі вы чалавек, таварыш сакратар, — парухіўшы маўчанне, зазначыў Адаць. — Раманеціч зразумёў, адкуль гэты вывад ідзе, але сур'ёзна запяту: — Калі ж вы, таварыш Саковіч, зрабілі вывад такі? — Выні тады ніч, п'янь год назаво. — Так... — задумліва працаваў праз зубы Раманеціч. — А цяпер як жыць ідзе ў вас? — Літа ў гэта вельмі, што і сказаць вам на гэта. Дрэна. Не шанцуем нам не старшын. — Раманеціч, здаецца, толькі і чкаў, калі зойдзе гуртара пра Мініча. Ён запяту: — І гэты не падобяча? — Як вам сказаць... Чалавек кідаецца зьлень і воч па калгасу, раіць з людзьмі, але нечага, здаецца, не хапае ў яго. Нада ў ім трыкі. Алоды не любіць, тагока. Імя тэка, адзін старшынёў позірк ныводзіў па розуму. Саўка не гаспадар быў. Ён, як курьця тая, усё гроб на сабе. Але людзі бачылі яго. Ён, быўла, прабые на вёсцы, як глянне на шпіць, бышам гарачым жэлем на цэле праўдзена. А Мініч кожнага сустраіне, прымітаецца, запятуце, што ім вы, Залева, кожнаму памож бы, каб год. — Так... — зноў задумліва праідаў Раманеціч. — Не падабаецца, што мякі? Лей бы ё, каб ладзець? Халдзі, пакрыўкаў і не вітаў? Так... — Раманеціч адуць, як у яго зашчымець сэрца. — Для нас горш было б, а для гаспадарі лепш. Калі бачыць старшынё, то яго і алухоць, асабліва працуюць. (Заканчэнне на 4-й стар.)

Сакратар райкома

Петрусь Мініч ляжаў на дождку, не сцікнушы набрат вопраткі. Ён прыпомніў жанку, сяброў, тое, што яны не раілі ехаць у вёску. І зараз ён агадзёўся з імі. «Каго мяне прыгала сюды? Робіш, здаецца, як найлепш, а табе — партыйны білет пакаладзеш». Праехаў старшыня райкома. Чапу ён не дапамог? Хоць бы з людзьмі пагаварыў. Яму кажаў адно, а ён сваё — сёл. Куць ж сьвеч, калі конь трузнае на полі... Сэрца Мініча напоўнілася нейкім болем і жалем, алававалі чуда і абіякавалі. Ён устаў з пасцелі, прайшоў па пакой і адразу ж запаліў ляму. «Усеброна прагоніць. Столькі сорамаў! Мініч узяў аркуш паперы і напісаў: — Сакратару райкома партыі тав. Раманеціку. Больш не магу. Вызваляйце. Нічога не атрымаецца. Дайшоў да такой ступені, што хоць лезь у пяццю Мініч». Патушыў агонь і зноў лёг. «Сам не пасу да яго. Пашлю ранішою чалавек, няхай адвезе ў райком. Увечары зборам сход і сьвідаць здаровы, галічаны! Папрасіў прабажання. Не змог — вась і ўсё». Заснуў Петрусь позна. Ён чуў, як за перагародкай, відаць, таксама не спала, варачоўся з боку на бок. Эма, як дыхала на палацх гаспадыня і штосьці мармытала праз сон. — Ранішою, на самым світанні, у Галічы прыехаў Раманеціч. Кісэль і Неркара расказалі сакратару, што справы ў Мініча ў калгасе ідуць ня-

Нататкі пра Бёрнса

Максім ЛУЖАНІН

Пазіў Бёрнса — дыхане народа, пераворанае ў песню. Імяна ў песню. Бо няма ў яго радка, які б не мелодыі ці то глыбокай і прэзэнтавай, як воды Шатланды, ці то з кроплямі смутку, ці то з іскраю несутымнай вяселіцы.

Бёрнс — з тых асілкаў, якія ўмеюць даць слову такую магучую крылату, што нават які не могуць спыніць яго дэту. Не асобныя крылатыя словы, а цэлыя, крылатыя наскрозь, кнігі паэта жывуць сягоння з намі. Варта толькі выпадкам разгарнуць адну з іх, каб ужо надобна апынуцца пад яе ўладаю і баскоцца паўтарыць вершы. Яны чамусьці запамінаюцца адрозна і калі захочаш падаглядацца з сяркам вечнай маладосцю гэтых паэтычных скарбаў, дык не зможаш выбраць, які з твораў больш і глыбей узрушае цябе, і абавязкова зноў перачытаеш усю кнігу да апошняй старонкі.

З пачуццём няжывасці ўжываеш авчатыяныя тэрміны «вор», «верш» у дачыненні да пуды, якія вырастаюць з душы Бёрнса. З яго імем заўсёды звязаны розум ад паэзіі ў яго першародным прызначэнні настольнай шукальніцы, адважнай бунтаркі, мудрай дарачыцы, вясёлай спадарожніцы чалавека.

Бёрнс зрабіў роднымі нам прасторы свае краіны, бо думаў аб свеце і ў горы народа, які нарадзіў яго, адчуваў гора многіх панавоўных.

У далёкім Сенегале ворагі мяне скавалі і адправілі на здык за мора сьняе. Тут нуда мяне з'ядае на сваім любімым краі На плантацыях Віргіні, Віргіні.

Так спявае няжывасці перг. А «вясёлыя жабракі», пад чымі рыманамі б'юцца вольналюбныя шатландскія сэрцы, непадлучныя «карацельскім указам», ужо рушаць па шляху да свабоды:

Ні пражылі з амянона, Ні зноў караля Не страмаюць разгону — Перад намі зямля.

Усю зямлю — і не менш — па-трабуе Бёрнс вусамі сваіх герояў. Уся зямля павіна належаць працоўнай руды чалавека. Бо толькі тады

Усе народы і краі Пазбудуцца звольні І будуць у адной сям'і...

Воблік Бёрнса-паэта спалучаецца для нас з воблікам Бёрнса-чалавека, які мёрз на халодным гарышчы, гнуцься за плугам на неўрадлівым палесты

Эпіграмы і эпітафіі

Тры партрэты Першы

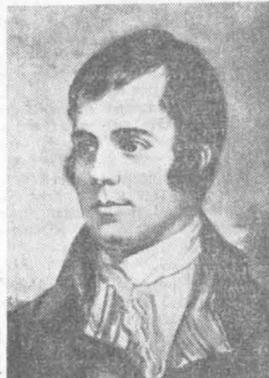
Вось гэтак азізлае аблічча — Прывітанні на гонар і вялічча, Аднак на вуснах адомы відны: Прыток, шынок і дом пітны.

Другі А тая залатая галавенка Пустая, Як па восні сьвянечка.

Тэку можна вешаць на цырульні, І будуць халачку, спыніўшы тупліны.

Трэці Пад ёю крэмаць крэйдаю штодзія: «Вось мазаўня!»

А гэта з лямкам грыны галава Нагадвае нам лондаскага лыва, Аскубленага не ў прытоне, А ў Вашынгтоне.

Роберт Бёрнс (1759—1796) — вялікі нацыянальны паэт Шатландыі.

рад паэтам і тых, каму быў чужым демократызм творчасці Бёрнса.

У аднаго з біографістаў паэта чытаем: «У дыме і брудзе суровай рачыінасці ён (Бёрнс) усё яшчэ знаходзіць вартае любіць і пахваліць. Бядніца раману ёсць яго спадарожнік, але раман з ёю і любоў і мужнасць, прыстыя пачуцці, уласная годнасць, высакародства, якія жывуць пад саламянай страхоў, любя яму і варты павагі яго сярца. Селянін, яго сябар, яго смуглая дзяўчына, не здаюцца яму нічымі; гэта хутчэй кароль і каралева. І, такім чынам, нах самімі ніжэйшымі слаямі чалавечай існавання ён правілае зліне ўласнага сэрца, і яны... узвышаюцца да характа, якое ўзвышае іх да магучы ўзвышчэнні і ў вышэйшым існаванні» (Г. Гетнер, «История всеобщей литературы», СПб, 1863, стор. 464—465).

Гэта пісаў Карлейль, а яго нікі невягта звынаваюць у залішній прыхільнасці да демократычных ідэй, хоць гэты філосаф «... выступіў у літаратуры супраць буржуазіі ў эпоху, калі яе погляды, густы, ідэі запалалі ўсю афіцыйную англійскую літаратуру» (Энгельс).

Толькі сапраўды вялікі народны паэт мог пагартна стагоддзямі назад давесці, што свет працы куды вышэй і прыгажэй за панаванне на зямлі свет так званата «вышэйшага існавання», прычым давесці гэта пераказчы, каб нават у реакцыйнага філосафа выраць міжвольнае прызнанне.

Труці п'юць і гуляюць, Бяднікі галадаюць. Я цярплю.

Ды да часу цярплю. Гэтыя словы становяць ужо другую ступень росту свядомасці паэта.

За сьвярдзімнем свету працы неадзіна ідэя і неабходнасць навіраць дамаедацкі свет прыгнёт, які карыстаецца са здабытата працоўнай плёны.

Адукаваныя на бёрнсаўскую «Песню бедняка», паэт беларускага народа праз многа гадоў працягвае тую ж думку:

«Гнуса, але да пар», але адначасна кідае паклік:

«Стрэльбы, хлопчыкі, бяры!» (Якуб Колас, «Мужык»).

Бёрнс памер маладым. У такім жа ўзросце загінуў Пушкін. Уласна кажучы загінуў і Бёрнс, бо нельга ж лічыць «сваёю» смерцю тое, што чалавек загінуў у туню нястачы, неспасійна праца, пагарда і знявага асяроддзя. Простыя людзі любілі паэта, а любоў народа не памірае.

Мы цяпер чытаем Бёрнса па-беларуску. Праўда, кніга «Шатландская слава» — невялікая. Але яна дае магчымасць лініі раз парадвацца. Радасна і за мову, і за паэзію, і нагогу за культуру. Як здарва сцягнулі мы наперад! Скажам, у дваццаці гадах было цяжка ўвясці такія кнігі перакладчы проста з арыгінала і на дастойным прафесійным узроўні.

Вялікая любасць да паэзіі патыхае з кожнай старонкі гэтай кнігі, а за праявілася думкі і радка адчуваеш, як многа і заложна на прапавала таланавітая рука перакладчыка.

Чытаючы «Шатландскую славу» (дарэчы, назва добрая, стаюцца проста да імя паэта), адчуваеш, што перад табой раскрываецца новы Бёрнс, не той, з якім пачаў знаёміцца даўно, яшчэ ў «Дамаршаскія» часы. Звычайна паміж чытачом і інашаземным паэтам стаіць пасярэднік, перакладчык, часамі, нажал, рамеснік, часамі паэт, які навізае паэту тое-сёе сваё, выпадковае, бо з інашаземным пісьменнікам не можа даць рады ў перадачы ці акідае, як чужое, неазразумела. І радка здараецца, што мяжа паміж перакладам і арыгіналам касуецца. З такім іштаслівым выпадам мы маем справу зараз. Знаёмшыся сучаснік, паэт, які расказваў і на аб Шатландыі нашай менам, зірнуўшы сваім вокам на людзей, землі і нябёсы далёкага краю і палюбіўшы іх. І ад гэтага Бёрнс стаў яшчэ бліжэйшым, сыйшоў з уяўных нябёс на гранішню зямлю, якая пахне потам і гноем, дзе блішчэць выбеленыя ў папары саянік, дзе з любасцю працуе дзяўчыка з добрым сялянскім розумам і хітраваціца, а ён усё бачыць і чуе, ведае пану сабе і друго-му, умее і пакіць угодзе, і моўні пасьміхнуцца пад вус. Ну, акурат, казачны палінож, што і чорта ашукае, і богу не дадзец, і пана ў жыцці будзе ўтопіць, а свайго не ўтраціць. Гэта — зямля сілы, значыць, з імі можна абходзіцца як хочаш, а ў дачыненні да такога ж простага дзяўчыкі, як сам, да птушкі, лесу, кветкі, ён, просты чалавек, застанецца і чужым, і добрым, і высакародным.

Так успрымаецца «Шатландская слава» ў перадачы знаёмства з літаратурнай другога народа толькі і магчыма, калі касуецца парадкова, а ў падставае дадзеныя думкі, сістэма вобразаў, рытму вырастае арыгінальны твор у сваёй мове. І, вядома, кожны ўзрадуецца, прачытаўшы так «перакладзенага» Бёрнса.

Культура верша адпавядае майстэрству сучаснай паэзіі, устойлівая фразеалагіям амаць не сустракаюцца; сказан будуюцца разнастайна; рытм багаты, з цікавымі хадамі;

рыфма не проста гучыць, а заўсёды падкрэслівае сэнс радка.

Мова палівае свабодна, гвалту над ёю няма. Уведзена многа свежэга ў лексічны адраснак, дылектычны матэрыял ужываецца да месца і навізае права на пераход у мову літаратурную. Выкарыстаны не толькі ўсе рэзервы нашай пабагадзейшай мовы, а ў многім зроблены спробы пашырыць яе магчымасці.

Усёго добрага, што запаміналася, не пералічыць. Дзя гэтага давалася б прапачтаць многа старонкі кнігі. Аднак нельга не спыніцца хоць бы на некалькіх афарыстычных выказах. Вось годна сьвярдзімнем ўласнай годнасці і праўду:

Бядняк сумленны — не басяк, А гаспадар зямлі, брат.

А гэта ўжо здзейсненае працорта: Надзея дэма, І між людзьмі Братэрства стане явай.

І жыць дасюль заклік паэта да сваіх суайчыннікаў:

Бурным рухамся прыбром На захопнікаў і з боем Аборонім ад разбою Волю нашу самі.

І іскрысты жарт, за якім угадваецца смутак на прамільгнуўшай маладосці:

Каравай спыня тугі, Перапечкі бяжы, Мельнік, мельнік дарогі, З гора пасівела я.

І крыху грубаватае, але па-народнаму праўдывае і аснае ўсведамленне:

Любіць, тварыць і працаваць! Хай свет жыць спакойна, Лепш майстэрства І галаваць.

Вядома ж, прыдзірэлізе вока знойдзе ў кнізе і недакладнае і прыблізнае. Аднак вага такіх хіб не настолькі значная, каб твор цалкам губляў асноўную ўласцівасць, якой вызначаецца паэзія, — сілу вобразнага ўздзеяння.

Вялікі паэт дайшоў да нас з усімі сваімі высакароднымі імкненнямі, з тымі адвядзенымі настрояў, разкімі выпадкамі супраць ворагаў народа, з гарачай любоўю да працоўнага чалавека, з марамі, што некалі і на яго радзіме вяртае дрэва волі.

Эпіграмы і эпітафіі

На помнік звыглівай пляменніцы Грызель Грым

Дзіва ля маргі, пілігрим, Якая д'абальска ў смерці сіла, — Што нават гэту грму Загрыла і зубу не пакрышыла!

На паходжанне вельмі дажнай асобы

Злаецца, ў годзе сорок пятым (Дакладна я не помню даты) Ляпіць сьвіню наважыў чорт. Калі быў зад амаль гаоты Эн іль прытучы, прыкляў бровы — І вышэй вап партрэт, мілаот!

На партрэт абата

У яго авач круцельства шмат, А даўстабы рот Прадзіва свядчыць, што абат — І хаус, і жывалот.

Пра чэрап тупіцы

Тварыць альбо маюць нацёр, Альбо быў яна невярарозы, Калі рабіў той макарёр І з макавае зерне — роузм.

Пераклад Я. СЯМІЖОНА.

Пісьмы ў рэдакцыю

Бібліяграфію трэба ведаць

Усім вядома, колькі каштоўнага ў карысці матэрыялу ў кнігахавішчых. А самы лепшы праваднік па іх багачыня — бібліяграфія, якая не толькі вядзе ўлік кнігам, але і ўказвае, дзе і што можа знайсці чытач.

Асабліва роля бібліяграфіі ў навуковай рабоце. Уменне ёю карыстацца — неабходная ўмова паспяховай працы, эканамію часу бібліятэчнага работніка і чытача пры падбор літаратурных першырысці. Калі бібліяграфічныя магчымасці выкарыстоўваюцца не поўнасна, тады навуковая праца недастаткова аэтыле папярэдні вопыт у пэўнай галіне навуцы. Павярхоўнае валоданне «элементарнымі бібліяграфічнымі навыкамі» і сістэматызацыяй матэрыялаў часта прыводзіць да сур'ёзных памылак у прырачковай і ва ўнутрыкніжнай бібліяграфіі.

З такімі ж самымі цяжкасцімі суткаюцца студэнты ВНУ і тэхнікумы пры напісанні дыпломных і студэнцкіх навуковых работ.

Аднак у вышэйшых навуковых установах з'яўляецца не вядзешча шырокая прапаганда бібліяграфічных ведаў. У Мінскім педінстытуце імя Горкага адін час праводзіліся спецыяльныя заняткі з аспірантамі, але гэтыя добры пачыні не атрымалі належнага распаўсюджвання. І гэта ў той час, як Маскоўскі, Ленінградскі, Казанскі, Саратаўскі, Алдскі ўніверсітэты і многія іншыя інстытуты нашай краіны маюць значны вопыт у азнамленні студэнтаў і аспірантаў з асновамі бібліяграфіі.

Нам здаецца, што і ў нашай рэспубліцы гэтыя пытанні можна вырашыць шляхам увядзення факультэў спецыяльнай бібліяграфіі для студэнтаў вышэйшых навуковых устаноў. Ва ўмовах Мінска, дзе ёсць бібліятэчны факультэт і рад будынак навуковых бібліятэк, арганізаваць лекцыйны і семінарскі заняткі па бібліяграфіі не цяжка. У абласных жа ў правядзенне такіх заняткаў, апроч выкладчыкаў ВНУ, маглі б уключыцца работнікі абласных бібліятэк.

Арганізаваць заняткі для аспірантаў можна было б пры Акадэміі навук БССР, Беларускай навукова-даследчай і навуковых бібліятэках горада, тым больш, што сістэматычныя агляды новых бібліяграфічных дапаможнікаў уяўляюць цікавасць для ўсіх навуковых работнікаў.

В. ДЫШЫНЕВІЧ.

Сустрэча з кіеўскімі артыстамі

«Самбара, самбара, самбара», — на розныя лады вымаўляе Саша Тычынін. Яму вельмі падабаецца гэтае гучнае і прыгожае слова. Ні адні халачук не стрымае халашення, баччы сапраўднае самбарана. У яго з юных аматараў прыгоду халачукоў і дзвучынак з чырвонымі галыштучкамі, не жыць у крыві палыміа мямне імкненне да ўсяго рамантычнага.

Сашу пакрыўдзілі таварышы, пазавішы яго ролі д'Артаньяна ў самадзейным спектаклі, але цяпер ён адзівіць усіх юных жыхароў навакольных дач нечым іншым. Сама з захваленнем разглядае мексіканскі касцюм, які прывёз яму з самой Мексікі стрычынны брат, аташ савецкага пасольства ў Мекіко, Аляксандр Цаллі. Выдатны план нараджаецца ў галаве халачука. Пашкадуецца ў сабы, якія так несумленна паступілі — аддалі ролі д'Артаньяна рыжаму халачуку, зазнаўшы і грубіянства, і валадае добрымі артыстычнымі здольнасцімі.

Маскарад удаецца на сваю ўсе. нават блікі прыняць Саша Воля Песціка, або проста Песцік, паверлі, што халачук у мексіканскім касцюме — стрычынны брат Сашы Тычыніна і што жыў ён з бацькамі ў Мексіцы. Яны вымушаны ў гэта паверыць, таму што Саша наступіў вывучыць некалькі слоў па-мексіканску, народную мексіканскую песню і танец. Ён раскавае таварышам найкавейшыя гісторыі пра буй быкоў і пра многае іншае. Цяпер усё халачукі і дзвучынака Ала навукаліся спяваць і танцаваць па-мексіканску. Ды, апрача таго, яны на сабе выпрабавалі фехта-

вальнае майстэрства Сашы, які перамог самага вопытнага баіца — рэжысёра спектакля Вадзіма. А востры ж халачук так і не вывучыў ролі. Спектакль пад пагрозай зрынуў. Тады вучні вырашылі прапанаваць гэтае ролі Сашу-мексіканцу. Няхай ужо дзвядзеца біцца драглавамі іштапамі, але затое будзе сапраўдным д'Артаньян...

Сцяпай прымянення таварышамі заканчваецца п'еса «Самбара» Сяргея Міхалкова ў пастаноўцы Кіеўскага дзяржаўнага тэатра юнага тэатра (рэжысёр І. Земтана, мастак А. Бабрункіў, кампазітар Л. Алеўскі, балетмайстар Б. Таіраў). Тысячы школьнікаў Беларускай гідэаліі спектакль украінскіх сямброў, які перадаваўся па Мінскаму тэлебачанню.

Сюжэт «Самбара» прости, цікавы і дае магчымасці для старання артыста і вясёлага камедыйнага спектакля. У гэтай сваёй рабоце тэатр ставіць некаторыя пытанні выхавання, вучыць свайго гледача быць прычліпным у дружбе.

Цэнтральная роля спектакля — Саша Тычынін — халачук з цудоўнымі артыстычнымі здольнасцімі, дасціпны і вясёлы. Артыстка Воля Песцік, якая выконвае гэтую ролі, валадае тэмпераментнай жывасцю, радасцю невычарпальным запасам вяселіцы. Яе Саша заав'язвае сімпііты сваіх таварышам і гледачоў энэргіяй, умненнем спяваць і танцаваць, біцца па іштагах і раскаваць мексіканцаў. Гэта вельмі складаная роля: іграючы артыста, трэба разам з тым усё час заставацца халачуком, школьнікам. Воляе Песцік у асноўным удаецца вобраз. Шкада толькі, што Саша іныя раз трыць рысую халачука, становіцца больш маладым, чым ён можа быць у жыцці.

Больш натуральна, з максім тэмперам сыграла артыстка Аляксандра Чарненка ролі Воля Песціка. Гэта самы маленькі сярод дзвучыных асоб, прыблізна вучыць першага — другога класа. Артыстка здолела перадаць яго непасрэднасць у адносінах да падые навакольнага жыцця. Ён даверлівы, вельмі добры і адданы таварыш. Аляксандра Чарненка не толькі здолела прынікнуць у ўнутрына свет свайго героя, але і стварыла ўдалы яго знешні партрэт.

Спектакль безумоўна карысны. Аднак у перадачы па тэлебачанню ён некалькі страціў у сваёй мастацкай якасці. Умовы тэлестудыі і тэхнікі перадачы, штучная абмежаванасць мецца дзеяння адчувацца ўвесь час. У адносінах ад звыклых памераў сцены, якая стварае належную ілюзію прасторы, на Мінскай тэлестудыі выкарысталі вузкую пляцоўку, а прасторы стварыць не змоглі. А ў гэтай тэмпераментнай п'есе вельмі неабходна адчуванне прасторы. Героям трэба многа рухацца, а іх прымуслі хадзіць вакол маленькай штучнай клубы.

Сустрэча з кіеўскімі артыстамі — цікавая падые ў культурным жыцці нашых юных тэлегледачоў.

Я. ФЕДАРЫНЧЫК.

Новыя калгасныя бібліятэкі

У гонар XXI з'езду КПСС у калгасах «Беларусь», «Ленінскі шлях», «Пражэктар» і «Прагрэс» Дрыбінскага раёна адкрыты новыя бібліятэкі. У бібліятэку калгаса «Ленінскі шлях» паступіла каля 400 экзэмпляраў мастацкай, палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры. Бібліятэкарам працуе калгаснік Ілья Осіпаў.

Рашэннем праўлення калгаса імя Сталіна абрана аплата ў працяглай пастаяннымі наведвальнікамі новай бібліятэкі з'яўляюцца ўжо звыш

30 хлебарабоў і жывёлаводства калгаса. Яны ахвотна чытаюць навінкі літаратуры. З кожным днём у бібліятэку ўсё больш і больш заходзіць калгаснікаў.

Напярэдадні гістарычнага з'езду новыя бібліятэкі адкрыты ў калгасах Шкоўскага, Горашкага і іншых раёнаў Магілёўскай вобласці.

У бліжэйшым часе будзе адкрыта яшчэ 9 калгасных бібліятэк.

В. АРЦЕМ'ЕВ.

Сакраматы райкома

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.)

На хвіліну змоўклі. Адаць думаў сваё: «І навошта я нагаварыў яму гэткага? Яшчэ возьме і пакарае Мініча за мяжакасельца. І хто мяне цягнуў за язык? А калі яшчэ старшыня дзвядзеца, што гэта я раскаваў сакратару пра ўсё, то будзе мне...»

Раманчыкі думаў другое: «Старшыня не дадзены з людзьмі, і яны, бач, прывыклі, нават лічыць, што гэта гэта добра. А хто з нас зяртаў калі ўвагу на тое, як старшыня размаўляе з калгаснікамі? «Дайце каня ў бальніцу дзіця завесці». «Насі на плячэ, здарова, як кабыла», — сам жа чую, як гаварыў Барудулін калгасніцы. Старшыня грубуў, і я прапачу міма вушы. А ён — камуніст. Чаргана вучыць нас быць уважлівымі, чымуды да людзей. Лекцыі, даклады чытаем. І аб чым толькі ні гаворым мы. А ў шуме, яны і сляды пакідаюць гэтыя даклады ў душы чалавека, ці зрамуе ён што-небудзь з іх, ці проста ён сядзе з-за павяці да дакладчыка і драму? Ші разумеюць людзі, што калгас — адна сям'я, калгаснікі — адны аднаму брат і старшыня — такі ж калгаснік, што ў першую чаргу ён павінен быць ветлівым да другіх.

Да Адававай хаты Раманчыкі і фурам пад'ехалі з боку вёскі. Тут побач з кармакушняк стаяў сьвінарнік. Раманчыкі і да прыходу Мініча ў калгас быў ужо тут. І ён імжовілі прыпомніць парадкі, якія павялі на ферме. У сьвінарніку столькі набралася гною, што свайне не відзіць былі ў стаях.

Пераступіўшы парог кармакушы, Раманчыкі ўбачыў, што дах ужо адрамантаваны. У сенцах ляжаў штарбель наколтых шкід дрочу. На шчэках, уобітх у сцяну, вясела некалькі белых ручнікоў. У другім пакоі кхалі сядзелі дзвучыты ў чорных халатках.

— Вас не пазнаць, дзвучычкі, — з

парога кінуў Раманчыкі. — Даўно выдалі спыноўкі? — пацікавіўся ён. — Парадкі ў вас бачу, другія на кармакушы пайшлі. Чыста, ручнікі павяліся. А як у сьвінарніку?

— Пойдзем, паглядзіце, — прапанавала старшыня сьвінарка.

— Аказваецца, я даражна гумавыя боты надзваяў, — вярнуўшыся са сьвінарніка, сказаў Раманчыкі. — Там чыста і, галоўнае, сьвіны паправіліся. Гэта добра. Старшыня часта бывае ў вас?

— На дзень па тры разы, — адказаў Адава, халі гэтае пытанне было заадазена не яму. — Мушці, закахасе ў дзвучыню каторую.

— Напэўна, дзвядзеца Адава, у яго свая жонка і дзеці.

— Ты не глядзі на жонку, яна ж у горадзе. А дзвучок ён прыгожы, спраўны.

— Калі прыгожы, то пасватайце яго сваёй даччы. Яна ў вас таксама прыгожая. Вось і будзе ў Галічых пара прыгожым, — дзвучыты пярэнулі і смехам.

— Чаго зашчэбяталі, сінішы, — зрамуеўшы, што не з той наі пайшоў у скокі, сказаў Адава. — Сакратар райкома прышоў не спрэчкі выслоўваць вамі, а, пэўна, першата важнае да вас мае.

— А як вы, дзвучычкі, лічыце? — правільна робіць ваш старшыня? — Дзвучыты пераглынулі, шукаючы такога адказу, які б спадаваўся сакратару. Эміля, маладая дзвучыца з залатым бляскам у валаках, з вяснушкамі на пухлых шчэках, смеіла выказала сваю думку:

— Правільна робіць. Мініч! Чаго маўчыць, дзвучычкі? Што вы казалі ўчора, як старшыня быў у нас і рабіў падлікі? Сорак сьвіней, якіх мы адкормім, дадуць калгасу трыццаць тысяч рублёў. На гэтыя грошы мы зможам купіць сто парастат, выгадаваць іх і ад гэтага палажыць у кашалёк семдзесят тысяч. Для наша-

га калгаса гэта не мала, калі ўлічыць, што ў тым гады ад усёй гаспадаркі атрымаліся толькі па сто тысяч рублёў. На калмазье не хопала грошай, дзвядзеца цык купіць — пазмылі ў дзвядзеца.

— Чуецца, дзвядзеца Адава, што кажучы людзі, — паліяжылі думку Эміля, запытаў Раманчыкі. — Правільна робіць Мініч. Толькі жывёлазаводчыцы не павялі на ногі.

— Якія ёсць скаргі на праўленцаў? — зярнуўшы зноў да дзвучыты Раманчыкі.

— Няхай папрыкушоўчы языкі нашы пустаемлі, а то плешчучы імі, як пранікамі па вадзе.